

HET GRIJZE GOUD

Hoe de babyboomers van ouderenzorg een succesverhaal kunnen maken

DE CIJFERS VAN HET REALISME

Een verschuiving van de bevolkingspiramide zorgt er voor dat onze samenleving tegen 2050 twee keer meer zorgbehoevend zal zijn dan vandaag. Sommige projecties gaan er van uit dat hierdoor de residentiële zorgbehoefte 150%, en de niet-residentiële zorgbehoefte 120% zullen stijgen. De professionele ouderenzorgverlening – nu al een knelpuntberoep – zou daarmee 120 000 nieuwe werkrachten moeten aantrekken. De sector staat voor een titanische organisatorische uitdaging terwijl de samenleving binnen nu en 40 jaar tegen een extra financieringsbehoefte voor langdurige zorg van 160% aankijkt. Ondertussen stapelt de sociale zekerheid de tekorten op, zal de economische groei in decennia gemiddeld niet meer zo laag geweest zijn en gaat zelfs de meest optimistische vergrijzingstrategie uit van een financieringstekort van 20%.

OUDERENZORG: VAN UITDAGING NAAR OPPORTUNITEIT (SWOT)

Het worden dus uitdagende maar mooie tijden voor de sector: gestage en gegarandeerde groei gedurende decennia! De sector hoeft zich niet te schamen de uitdagingen vanuit zijn eigen sterktes aan te gaan, noch te vrezen voor zijn zwaktes. Onze SWOT-analyse staat in de tabel hiernaast samengevat.

DE WEG NAAR HET GRIJZE GOUD: DOELSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

1. OUDERENZORG VAN GOEDE KWALITEIT

- Objectieve en vergelijkbare informatie over de zorgverleners is onontbeerlijk (focus op output i.p.v. op input).
- Om het nakende personeelstekort op te vangen denken we aan promotiecampagnes, een nieuwe functieclassificatie, opleiding, administratieve en huishoudelijke assistentie, alternatieve personeelsvereisten, competentieherkenning, flexibele arbeidswetgeving, detachering, een strategisch HRM beleid (zoals het zelfrooster), etc.
- Ontwikkel het zorgcontinuüm via multidisciplinaire teams, “een single entry point-systeem” op gemeentelijk niveau, een aangepaste nomenclatuur, etc. De schatkist van Vadertje Staat zal er ook beter bij varen.

- Het thuisgevoel kan zonder veel moeite worden bevorderd.
- Houd rekening met kwaliteit in de ouderenzorgfinanciering (bonus-systeem).

2. TOEGANKELIJKE OUDERENZORG;

- Durf de programmatienorm in vraag te stellen. Een vraaggestuurd systeem kent haar evenknie in het opvangen van vraagevoluties niet.
- De subsidiemodaliteiten zijn aan herziening toe.
- Forfaits moeten dichter op de werkelijke zorgnoden aansluiten.
- De gebruiker moet in zijn consumentenrol worden versterkt via “case managers”, budgethoudersverenigingen, GIS-technologie, etc.
- Dankzij een middelentoets kunnen verzekeringspremies gesubsidieerd worden.
- De verschillende spelers moeten binnen een “gelijk speelveld” met elkaar kunnen interageren.

3. GESPREIDE OUDERENZORG;

- Breng de beperkingen die er vandaag nog zijn op het bouwen van woonzorgcentra in kaart.
- Het concept van woonzorgzone moet als toetssteen worden gebruikt bij buurt- en dorpsontwikkelingen.
- Laat de sector naar de oudere komen, en niet omgekeerd.

4. OUDERENZORG MET MAXIMALE KEUZEVRIJHEID;

- Schakel over van object- naar subjectfinanciering.
- Bereid senioren voldoende op tijd voor, via lifecoaches bijvoorbeeld, om echte keuzevrijheid te garanderen.
- Versoepel reglementering en interne regels van woonzorgcentra en benader senioren altijd vanuit hun resterende capaciteiten.
- De zorgrekening kan als basismodel fungeren met het oog op meer bestedingsautonomie van de gebruikers.

5. OUDERENZORG DIE DE AUTONOMIE VAN DE OUDERE ZOVEEL MOGELIJK KANSEN GEEFT;

- De ouderen preventief leren omgaan met autonomieverlies.

STERKTES	ZWAKTES	OPPORTUNITEITEN	BEDREIGING
Kwaliteit	Geen objectieve kwaliteitsindicatoren	Internationaal als troef uitspelen	“Reglementitis”
Betaalbaarheid	Armoederisico senioren hoger dan Belgische gemiddelde	Beleid van slimme solidariteit voeren via Matteüs-toets Plus	Misplaatst egalitarisme en rantsoenering
Beschikbaarheid	Aanbodbeperkingen en wachtlijsten	Dreigend onderaanbod beste argument voor een paradigmaverschuiving	Onderaanbod dreigt in de toekomst. Programmatienormen zijn rem voor verdere aanbodontwikkelingen
Bereikbaarheid	In huidige systeem budgettaire trade off	Laat de zorg naar de senioren komen	Centrale aanbodsturing
Bestaande dynamiek	Gebrek aan coherente, globale visie.	Juiste stap in de richting van de integratie van het zorgaanbod	Zelfgenoegzaamheid van het beleid
Institutionele verstandhouding	Institutioneel doolhof	Coherente institutionele hervorming op basis van subsidiariteitsprincipe	Moral hazard tussen federale financiering en strategisch beleid van de deelstaten
Gefragmenteerde markt betekent hoog concurrentievermogen	Aanbodzijde versnipperd	Integratie- en coördinatiebeleid versterken	Kwaliteit en efficiëntie kunnen in gevaar komen
Goede bedoelingen van subsidiebeleid	Aanbodzijde op ongelijke voet	Budgettaire besparingen en zweepslageffect voor alle zorgverstrekkers	Scheefftrekking level playing field fruikt capaciteit en innovatie
Er is nog tijd om vraagzijde voor te bereiden	Vraagzijde onvoorbereid	Plaats voor individuele verantwoordelijkheid	Onhoudbare financieringsdruk
Plaats om in te spelen op diversiteit	Vraagzijde heterogeen	Slimme solidariteit beschermt zonder de individuele vrijheid te beperken	Zwaksten mogen niet door de mazen van het net vallen
→ Sociale en economische opportuniteiten	→ Belangrijke nieuwe rol voor overheid. Hervormingen dringen zich op.	→ Vraaggestuurd systeem	→ Plaats voor privé-initiatief en sociaal ondernemerschap

- Levenslang wonen, zowel thuis als in de buurt, moet gestimuleerd worden.
- Technologische mogelijkheden zijn eindeloos. Aanbieders en overheden kunnen nog meer doen om die te promoten: laten we deze economische opportuniteit niet aan ons voorbijgaan.

6. OUDERENZORG DIE INZET OP (INTER) GENERATIONELE SAMENWERKING;

- Mantelzorg kan gefaciliteerd worden via aanpassingen in het arbeidsrecht.
- Geef mantelzorgers de kans op adem te komen.
- Nieuwe woonzorgvormen dienen aangemoedigd te worden: van woonzorgcentra naar woonzorghubs.

7. OUDERENZORG AAN EEN HOUBARE KOST VOOR DE MAATSCHAPPIJ.

- Ouderen moeten geïnformeerd worden van de door de collectiviteit gedragen uitgaven.
- Ook in de ouderenzorg dient de eerste lijn te worden versterkt.
- Het debat over een ouderenzorgverzekeringsstelsel moet, naar het Duitse voorbeeld, uit de startblokken schieten. Een kapitalisatiecomponent mag hierbij geen taboe zijn.
- Een doeltreffend mededingingsbeleid staat garant voor lagere prijzen en hogere kwaliteit.
- Gestroomlijnde procedures, administratieve vereenvoudiging, rechtszekerheid en vraasturing zijn de sterkhouders van een daadkrachtig ouderenzorglandschap.

VERGRIJZING & PENSIOENEN